

MANDULA

SZON VONPHJONG

MANDULA

KOSSUTH KIADÓ

A fordítás alapja:
Won-pyung Sohn: 아몬드
The Korean edition was originally published in 2023 by
Dazzling, Inc., Korea

Fordította
Kiss Marcell

Szerkesztette
Böröczki Tamás

Borítóterv
Győrfi Judit

ISBN 978-963-636-638-4

Minden jog fenntartva

Copyright © Won-pyung Sohn 2017, 2023

© Kossuth Kiadó 2025

© Hungarian translation Kiss Marcell 2025

NÉHÁNY ELŐZETES MEGJEGYZÉS

- Az érzelmkifejezésre való képtelenség, vagyis az alexitímia nevű mentális zavar az 1970-es években kiadott orvostudományi folyóiratokban közzétett cikkekben szerepel először. Az alexitímia okai közé sorolják a korai gyermekkori érzelmi fejlődés hiányosságait, a poszttraumás stressz szindrómát és az agy mélyében lévő amigdalák – két mandula formájú neuroncsoport – veleszületett fejletlenségét, ami megnehezíti az érzelmek, főleg a félelem felismerését és kifejezését. A legújabb tanulmányok szerint megfelelő képzéssel javítani lehet azon a szinten, melyen az amigdala a félelmet és a szorongást kezeli. Az alexitímia bemutatása ebben a regényben az említett tanulmányokra és az író képzelőerejére támaszkodik.
- P. J. Nolan kitalált személy.
- A regényben említett gyerekkönyv előképe Bernard Most *A legkisebb dinoszauruszok* című kötete. A dinoszauruszok méretét illetően megoszlanak a kutatói álláspontok.

*Mandulák vannak bennem.
Ahogy benned is.
Meg azokban, akiket a legjobban
gyűlölsz és szeretsz.
Senki sem érzi őket.
Csak tudjuk, hogy ott vannak.*

Ebben a történetben, dióhéjban, egy szörnyeteg találkozik egy másik szörnyeteggel. Az egyik szörny én vagyok. Nem árulom el neked, hogy a történet vidám vagy tragikus véget ér-e. Minden történet unalmas, ha előre tudjuk a végét – ez is jobban érdekel majd így, hogy fogalmad sincsen, merre tart. Meg aztán, hangozzék bár ez kifogásként, senki sem tudja igazán eldönteni, hogy valami vidám vagy tragikus-e valójában.

ELSŐ RÉSZ

Hat halott és egy súlyos sérült volt aznap. Anya és nagymama voltak az elsők. Aztán az egyetemista, aki odaszaladt, hogy megállítsa a férfit. Majd az Üdvhadsereg menetének első sorában álló két ötvenes férfi meg egy tűzoltó. Végül pedig maga a férfi. Ő lett az értelmetlen vérontás utolsó áldozata. A saját mellkasába szúrt, és a többi áldozathoz hasonlóan még a mentők érkezése előtt az életét veszítette. Én pedig csak néztem az egészet.

Üres tekintettel, mint mindig.

2

Az első eset hatéves koromban történt. A tüneteket már korábban is érzékelni lehetett, de ekkor váltak egyértelművé. Anya elfelejtett eljönni értem az óvodába. Ahogy később elmondta nekem, sok-sok év után elment apához, hogy elmondja neki, végül csak elengedi. Nem talált magának másvalakit, de továbblép. Miközben mindezt elmondta neki, végigsimított apa sír-
emlékének fakó oldalán. Ebben a pillanatban, amikor szerelme végleg véget ért, anyám teljesen megfeledkezett fiataalkori szerelme hívatlan jövevényéről: rólam.

Miután a többi gyerek hazament, egyedül léptem ki az óvoda kapuján. Én, a hatéves gyerek annyit tudtam csak, hogy a házunk valahol a felüljáró túloldalán található. Felmásztam a felüljáróra, és kilógattam a fejemet a korlát felett. Láttam az alattam elsuhanó autókat, és eszembe jutott valami, amit korábban láttam. Összegyűjtöttem a számban annyi nyálat, amennyit csak tudtam.

Megcéloztam az egyik autót, és köptem. Apró cseppekre széteső köpésem nem ért el az autóig, de én nem adtam fel, az útra meredtem, és köptem, amíg bele nem szédültem.

– Mit művelsz? Undorító!

Felnéztem. Egy középkorú nő haladt el mellett, dühös pillantást vetett rám, de már ment is tovább, akár a tovaszáguldó autók ott lent, és én újra egyedül maradtam. A felüljáróról a szélrózsa minden irányába lépcsők tartottak lefelé. Fogalmam sem volt, hogy hol vagyok. Bármerre is néztem, ugyanolyan jégszürke volt a lépcsők alatti világ. Galambok repültek el a fejem felett. Úgy döntöttem, hogy elindulok utánuk.

Sajnos csak sokkal később vettem észre, hogy rossz felé megyek. Az óvodában tanultuk az *Előre* című gyerekdalt. *A föld kerek, menjünk csak, menjünk*, szólt a szövege, én pedig azt gondoltam, hogy ha csak megyek és megyek előre, előbbutóbb hazaérek. Eltökélten mentem hát tovább aprócska léptekkel.

A főutat elhagyva egy szűk sikátorba értem, a roskadozó házak falára vörös számokat és „üres” feliratokat mázoltak. Senkit sem láttam, de aztán egyszer csak egy elfojtott kiáltás ütötte meg a fülemet. Talán *ah* vagy *óh* vagy *ááá*. Mélyebb, rövid kiáltás. Elindultam a hang irányába,

és ahogy közelebb értem, egyre hangosabbá vált, majd *úúú* lett meg *ííí*. A sarkon túlról jött. Egy pillanatig sem tétováztam, befordultam a sarkon.

Egy fiú feküdt a földön. Nehezen tudtam volna megmondani, hogy hány éves, de biztosan kisgyerek volt. Fekete árnyak kergették egymást rajta. Éppen ütötték-verték. A kiáltások, az erőfeszítés hangjai nem belőle jöttek, hanem a körülötte mozgó árnyalakokból. Rúgták és köpdösték. Később tudtam csak meg, hogy középiskolások voltak, de abban a pillanatban megtermett árnyaik alapján felnőtteknek tűntek.

A fiú, mint aki hozzászokott a veréshez, nem állt ellen, egy hangot sem adott ki. Rongybabaként gurult ide-oda. Majd miután az egyik árny egy végső ütést mért rá a könyökével, otthagyták. A fiút vörös festékként borította be a vére. Odamentem hozzá. Idősebbnek, kétszer akkorának tűnt, mint én, talán kilenc-tíz éves lehetett. Zihálva kapkodott levegő után, mint valami újszülött kiskutya. Tudtam, hogy bajban van.

Visszamentem a sikátorba. Továbbra sem láttam ott senkit, csak a szürke falakra festett vörös feliratokon akadt meg a szemem. Jó ideig bölyongtam, mígnem találtam egy kis vegyesboltot. Kinyitottam az ajtaját, és beléptem.

– Elnézést, bácsi!

A tévében a *Családok viadala* ment. A vigyorgó boltos a képernyőre meredt, nem hallott meg engem. A műsorban éppen azt játszották, hogy az egyik, füldugós szereplő megpróbálta szájról olvasni, hogy a többiek mit mondanak. A „borzongás” szó volt éppen soron. Fogalmam sincsen, hogyan emlékezhetek erre, hiszen akkor még azt sem értettem, hogy mit jelent. A nő a tévében tippelgetett, a nézők meg a boltos pedig teli szájjal röhögtek. Lejárt az idő, a nő csapata veszített. A boltos cuppantott egyet, talán sajnálta a nőt.

– Bácsi! – szóltam neki megint.

– He? – fordult felém a boltos.

– Valaki fekszik az utcán.

– Valóban? – szólt vissza érdektelenül, és közben kicsit kihúzta magát.

A tévében a csapatok elkezdték a következő játékot, még bárki győzhetett a végén.

– Lehet, hogy meg fog halni – mondtam, miközben a pultra kitett csomagolt karamellákat babráltam.

– Tényleg?

– Igen, tényleg. – A boltos ekkor a szemembe nézett.

– Honnan szeded ezt a szörnyűséget? Nem szép dolog ám hazudozni!

Elhallgattam, és kerestem a szavakat, amivel meggyőzhettem volna a férfit, de kisgyerek voltam, a gyerekek szavait használtam, és nem jutott más az eszembe.

– Lehet, hogy meghal. – Csak ennyit tudtam mondani.

Miközben a boltos kihívta a rendőrséget, és vártuk, hogy véget érjen a műsor, újra babrálni kezdem a karamelleket, de a férfi rám szólt, hogy ha nem veszek semmit, ne nyúljaljak. Jó darabig eltartott, amíg megérkeztek a rendőrök, de én másra sem tudtam gondolni, csak a hideg földön fekvő fiúra. Már meghalt.

Aztán kiderült, hogy a boltos fia volt az.

A rendőrségen ültem egy padon, lóbáltam a lábam. Előre, hátra, hűvös fuvallatot keltve. Sötét volt már, elálmosodtam. Éppen elszundítottam volna, amikor kinyílt az ajtó, és belépett anya. Amikor megpillantott, felkiáltott, és olyan erővel simított végig a fejemen, hogy szinte fáj. Ám még mielőtt igazán örülhettünk volna egymásnak, megint kicsapódott az ajtó, és a rendőröket félrelökve berontott a boltos. Könnyáztatta arccal

bömbölt. Teljesen máshogy festett, mint korábban, amikor a tévét nézve. Térdre rogyott, rázkódott, a földet püfölte, majd egyszer csak felugrott, rám mutatott, és elüvöltötte magát. Nem teljesen értettem, hogy mit kiabál, de valami ilyesmi lehetett:

– Ha komolyan beszélsz, még nem lett volna késő!

De hiszen még óvodás, rántotta meg a vállát mellette a rendőr, és elkapta a földre roskadni készülő boltost. Szerintem nem volt igaza a férfinak. Én végig komolyan beszéltem. Egyszer sem mosolyogtam. Nem értettem, hogy miért vont felelősségre, de egy hatéves nehezen tudta volna megvédeni magát, ezért aztán inkább csöndben maradtam. Anyám emelte fel a hangját helyettem, és a rendőrkapitányságot egy pillanat alatt maga alá temette a gyermekét éppen elveszített férfi és a gyermekét éppen megtaláló nő ordítója.

Aznap éjszaka is a kedvenc építőkockáimmal játszottam. Csak a nyakát kellett lenyomni, és a zsiráf elefánttá változott. Éreztem, ahogy anya engem néz, tetőtől talpig átvizsgál a tekintete.

– Nem féltél? – kérdezte.

– Nem – mondtam.

A történetekről szóló pletyka, és különösen az a részlet, hogy össze sem rezzentem, miközben néztem, hogy valakit halálra vernek, gyorsan elterjedt a környékünkön. Anyám félelmei pedig hamarosan beigazolódtak, egyik a másik után.

Miután elkezdtem az általános iskolát, minden sokkal rosszabb lett. Egy napon, mikor az iskolából sétáltam hazafelé, az előttem haladó lány megbotlott egy kőben, és elesett. Nem tudtam kikerülni, úgyhogy miközben arra vártam, hogy felkeljen, a Mickey egeres hajszalagját nézegettem. Ám a lány csak ült a földön, és bögött. Végül odajött az anyja, és feltámogatta, majd megvetően rám rivallt:

– A kis barátod elesik, te pedig meg sem kérdezed, hogy jól van-e?! Valami tényleg nincsen rendben veled.

Nem tudtam erre mit mondani, úgyhogy inkább csak hallgattam. A többi gyerek érezte, hogy történt valami, odagyűltek és sutyorogtak. Valószínűleg csak azt ismételték, amit a nő mondott. Aztán nagymamám, mint Wonder Woman, megjelent a semmiből, és a karjai közé zárt.

– Ne beszélj ostobaságokat! – vetette oda rekedt hangján. – Véletlenül megbotlott, és kész. Ne kend az unokámra!

A nagymamám persze a gyerekeket sem hagyta szó nélkül.

– Mi olyan érdekes, kis semmirekellők?

Miután arrébb mentünk, nagymamára néztem, és láttam, hogy összeszorítja az ajkát.

– Nagyi, miért mondják azt, hogy furcsa vagyok?

A nagymamám ajka rögtön elernyed.

– Talán mert különleges vagy. Az emberek sohasem szeretik, ha valami más, én imádni való szörnyem.

Nagyi úgy megölelt, hogy a bordáim is belesajdultak. Mindig szörnynek hívott. Soha semmi rosszat nem értett ezen.